

WARTOŚĆ XXVII

Wartość dóbr kultury ogólnoswiatowej¹

II. PROSPEKT WARTOŚCI

2.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

2.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność nawiązywania kontaktów z ludźmi, kultura bycia

2.3. CEL WYCHOWAWCZY

Budowanie relacji w oparciu o wartości kulturalne i ogólnoludzkie, które służą rozwojowi człowieka

2.4. PROPONOWANE TEMATY

- Jakie wartości uniwersalne stoją u podstaw kultury ogólnoswiatowej²?
- Jedność i różnorodność kultury ogólnoswiatowej.
- Co rozumiemy przez pojęcie „kultura”³?
- Podstawowym celem kultury jest rozwój duchowy i materialny człowieka.

2.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Podmiotem i przedmiotem każdej kultury jest człowiek. Dlatego nie może ona godzić w dobro osoby.
- W kulturze spotykają się różne tradycje, światopoglądy, filozofie i obyczaje.

¹ „Do istoty człowieka należy to, że do prawdziwego i pełnego człowieczeństwa dochodzi on jedynie przez kulturę, to jest troska o dobra i wartości natury. Gdziekolwiek więc chodzi o życie ludzkie, natura i kultura łączą się ze sobą jak najściślej” KDK 53.

² „Prawo naturalne jest niezmiennie i trwale pośród zmian historycznych; istnieje wśród zmieniających się poglądów i obyczajów oraz wspiera ich postęp. Zasady, które są jego wyrazem, pozostają ważne w swojej istocie. Choć podważa się jego podstawy, to nie można go zniszczyć ani wyrwać z serca człowieka”. KKK 158.

³ „Słowem «kultura» w znaczeniu ogólnym określa się wszystko, za pomocą czego człowiek doskonali i rozwija różnorodne dary ducha, usiłuje dzięki poznaniu i pracy podporządkować swojej władzy świat, zaś przez postęp obyczajów różnych instytucji czyni bardziej ludzkim życie społeczne zarówno w rodzinie, jak i w całej społeczności obywatelskiej, a na przestrzeni dziejów wyraża, przekazuje i zachowuje w swoich dziełach wielkie doświadczenia duchowe pragnienia po to, by służyły wielu, a nawet całemu rodzajowi ludzkiemu”. KDK 53.

Program wychowawczy > Klasa V > Wartość XXVII > Wartość dóbr kultury ogólnoswiatowej

- Prawdziwy postęp kultury i cywilizacji, mierzy się wzrostem poziomu materialnego i duchowego najuboższych społeczności.

Zasady

- Staram się samodzielnie docierać do prawdy obecnej w różnych wymiarach kultury.
- Nie ulegam bezkrytycznie presji społecznej, uznającej za dobre i wartościowe to, co cieszy się przemijającym poparciem większości.
- We współczesnej kulturze szukam autorytetów moralnych i duchowych, a także inicjatyw, świadectw i osiągnięć w dziedzinie promocji człowieka i jego rozwoju.

2.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Rodzice, odpowiedzialni za przekazanie wartości swoim dzieciom i uformowanie w nich zasad i cnót, mają szczególny wpływ na kształt kultury.
- Koncentracja rodziców na zapewnieniu optymalnego i wszechstronnego rozwoju własnego dziecka, przy obojętności na losy i potrzeby innych ludzi, odbiera młodemu człowiekowi możliwość rozwoju kultury duchowej.
- Różnorodność obyczajów, przekazywanych przez kulturę masową, zmusza odbiorcę do konfrontacji, trzeźwej oceny i dokonywania wyborów.

Zasady

- Staram się rozbudzić w młodym człowieku wrażliwość na prawdę, dobro i piękno, sprawiedliwość i solidarność poprzez analizowanie dzieł sztuki, muzyki, literatury i filmu.
- Uczę moje dziecko refleksyjnego patrzenia na dorobek i wartości kultury światowej.
- Pomagam mu docierać do założeń towarzyszących przekazom kulturowym różnych epok, uczę porównywać i rozróżniać poszczególne style w literaturze, architekturze i sztuce, odczytywać kanony piękna, formy wyrazu, zamysł twórcy.
- Rozmawiam z moim dzieckiem o wartościach i antywartościach, które przenikają się w przekazie współczesnej kultury⁴.

⁴ „Nigdy jeszcze rodzaj ludzki nie obfitował w tak wielkie bogactwa, możliwości i potencjał ekonomiczny, a jednak ogromną część mieszkańców świata wciąż dręczy głód i ubóstwo, bardzo liczni zaś cierpią na skutek analfabetyzmu. Nigdy ludzie nie mieli tak silnego, jak dzisiaj, poczucia wolności, a tymczasem wciąż powstają nowe rodzaje zniewolenia społecznego i duchowego. Podczas gdy świat tak żywo odczuwa swoją jedność oraz wzajemną zależność jednostek w koniecznej solidarności, jest jednak rozrywany w różne strony przez zaciekle walczące ze

Program wychowawczy > Klasa V > Wartość XXVII > Wartość dóbr kultury ogólnoswiatowej

2.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Szkoła jest instytucją publiczną, w której dokonuje się zasadnicza formacja kulturalna młodego człowieka.
- Promocja kultury duchowej i materialnej w szkole realizuje się wraz z wartościami społecznymi.
- Obok przekazywania ogólnej wiedzy, wychowawcy i pedagodzy są odpowiedzialni za przekazanie młodemu człowiekowi prawidłowej definicji człowieka jako osoby, sensu jego życia i ostatecznego przeznaczenia.

Zasady

- Wykorzystuję świadectwa dorobku kultury światowej, by uświadomić uczniom zależność kultury materialnej od kultury duchowej.
- Odwołując się do genezy i historii tworzenia się kultur i cywilizacji, ukazuję uczniom wartość i sens ludzkiej pracy, oraz konieczność budowania kultury opartej na zasadach humanitarnych.
- Na przykładzie pozytywnych wzorców z kultury rodzimej, uczę młodych ludzi krytycznej selekcji wzorców kultury masowej.

2.8. SPOSÓB REALIZACJI

Wybrane tematy lekcji z danego przedmiotu można pogłębić o treści przekazu obecne w malarstwie, rzeźbie, filmie, itp. Obcowanie z pięknem dzieł kultury, może być punktem wyjścia w dyskusji na temat istoty kultury: Czemu i komu ona służy? Jaki jest jej cel? Co człowiek wyrażał przez dzieła kultury? Jakie stawiał sobie pytania? Czy obecny kształt kultury nie tłumi wartości duchowych, wysuwając na pierwszy plan wartości materialne?

sobą siły. Nadal bowiem utrzymują się ostre rozbieżności polityczne, społeczne, gospodarcze, rasowe i ideologiczne, a nawet wciąż istnieje groźba wojny, która może wszystko doszczętnie zniszczyć. Wprawdzie coraz powszechniejsza staje się wymiana poglądów, lecz te same słowa, w których wyrażane są ważne koncepcje przybierają dość różne znaczenia w rozmaitych ideologiach. Wreszcie usilnie poszukuje się doskonalszego porządku doczesnego, lecz w tym samym tempie nie następuje wzrost duchowy. Wielu z naszych współczesnych, dotkniętych przez tak złożone okoliczności nie ma możliwości rzeczywistego poznania trwałych wartości, a równocześnie właściwego dostosowania ich do wartości nowo odkrytych; stąd miotani pomiędzy nadzieją a lękiem dręczą się w niepewności, zadając sobie pytanie o bieg spraw współczesnych. ten bieg spraw prowokuje, a nawet zmusza ludzi do udzielenia odpowiedzi”. KDK 4.

Program wychowawczy > Klasa V > Wartość XXVII > Wartość dóbr kultury ogólnoswiatowej

2.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczeń rozumie, że kultura rozwija człowieka. Rozwój kultury mierzy się nie tylko dobrami materialnymi. Winna ona stwarzać człowiekowi warunki i możliwości do rozwoju jego człowieczeństwa, zwłaszcza w odniesieniu do innych ludzi. Młody człowiek potrafi rozróżnić genezę i strukturę nurtów światopoglądowych, religijnych i obyczajowych, współistniejących w tzw. kulturze ogólnoswiatowej. Jest świadomy wyboru, jakiego musi dokonywać między ideami lansowanymi przez kulturę masową.

2.10. ZAGROŻENIA

Bezkrytyczne i bierne asymilowanie treści propagowanych przez kulturę masową czyni młodego człowieka podatnym na wpływy manipulacji. Brak świadomości, czym jest kultura i jaki jest jej cel, prowadzi do mylnego utożsamiania kultury z tendencjami sprzecznymi z prawdą, dobrem i pięknem. Pragnienie zrównania, za wszelką cenę stylu własnego życia z tendencjami aktualnej mody, może stłumić indywidualne i niepowtarzalne cechy osoby, pragnienie poszukiwania swojej drogi życiowej, odkrycia własnego powołania.